

СЕКЦІЯ 1 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.111(076)

ПРОБЛЕМА ОВОЛОДІННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМАМИ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Варламова А.О., викладач
кафедри іноземних мов професійного спілкування
Міжнародний гуманітарний університет

У пропонованій статті визначено, що фразеологізми з укладеними в них образами, символами, стереотипами народної свідомості володіють методичним потенціалом у рамках викладання іноземної мови, зокрема й у студентів нефілологічного профілю. Проаналізовано тематичний підхід до оволодіння фразеологізмами сучасної англійської мови студентами нефілологічного профілю. Розкриті поняття «фразеотематичні поля» і «тематичний індикатор». Доведено, що використання концепції дослідження фразеотематичних полів прискорює збагачення мовлення студентів нефілологічного профілю під час вивчення сучасної англійської мови.

Ключові слова: фразеологізми, тематичний підхід, фразеотематичні поля, тематичний індикатор, збагачення мовлення студентів.

В данной статье определено, что фразеологизмы с заключенными в них образами, символами, стереотипами народного сознания владеют методическим потенциалом в рамках преподавания иностранного языка, в том числе и у студентов нефилологического профиля. Проанализирован тематический подход к овладению фразеологизмами современного английского языка. Раскрыты понятия «фразеотематические поля» и «тематический индикатор». Доказано, что использование концепции исследования фразеотематических полей ускоряет обогащение речи студентов нефилологического профиля при изучении современного английского языка.

Ключевые слова: фразеологизмы, тематический подход, фразеотематические поля, тематический индикатор, обогащение речи студентов.

Varlamova A.O. THE PROBLEM OF STUDYING THE PHRASEMES OF THE MODERN ENGLISH LANGUAGE BY STUDENTS OF NON-PHILOLOGICAL PROFESSION

This article stipulates that phraseological units along with images, symbols, stereotypes of people's consciousness that they contain, possess methodological potential in foreign language teaching, including the teaching to students of non-philological profession. In this work the thematic approach of studying the phraseology of modern English was analyzed. Also the concepts of thematic field of the phraseological unit and thematic indicator have been revealed. It is proved that usage of the concept that consists in studying the thematic fields of phrasemes will accelerate the enrichment of the speech of students of non-philological profession in learning modern English language.

Key words: phraseological unit, thematic approach, thematic fields of phrasemes, thematic indicator.

Постановка проблеми. З розвитком процесів глобалізації в сучасному світі посилюється роль міжкультурної комунікації, що зумовлює вивчення іноземних мов. Кожна мовна система має свою яскраву специфіку, яка віддзеркалює різні аспекти культури, сфери життя, історію, знання й менталітет народу – творця та носія мови. Для оволодіння нерідною мовою, для того, щоб коротко й дуже виразно висловлювати свою думку, потрібно добре засвоїти не тільки словниковий склад, але й фразеологізми, які формують частину словника будь-якої мови, а що стосується сучасної англійської мови, то її суттєву частину. Фразеологізми вживаються майже в усіх галузях життя сучасної людини.

Їх можна зустріти як у творах класиків, так і в сучасних письменників, під час перегляду аутентичних кінофільмів. Вони активно використовуються в засобах масової інформації та в повсякденному мовленні. Фразеологізми відображають і передають образ життя й мислення, характерного для конкретного суспільства. Отже, оволодіння фразеологізмами сучасної англійської мови дасть можливість студентам нефілологічного профілю більш вільно орієнтуватися в найрізноманітніших життєвих ситуаціях, розуміти мову й поведінку людей, подавати в розмові власну оцінку подій, а також розвивати здібності до висловлювання різноманітного спектру почуттів. Ми переконані, що вивчення фразеологізмів

може бути важливим засобом інтенсивного оволодіння сучасною англійською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Хоча за останні роки проблемі теорії методики вивчення фразеологізмів присвячені праці І. Добровольської, Г. Подосиннікова, Н. Топтигіна, Є. Хохлачова та ін., а також праці О. Василенко, О. Петрошук, О. Єрмоленко, О. Тарнопольського, С. Ніколаєвої та ін. з методики викладання англійської мови, не менш важливою є й практична значущість, яка полягає в можливості застосування результатів досліджень для викладання іноземних мов, зокрема сучасної англійської мови в студентів нефілологічного профілю.

Нами було проведено дослідження з метою виявлення в студентів нефілологічного профілю знань про фразеологізми й умінь застосовувати їх у спілкуванні англійською мовою.

У результаті анкетування виявилось, що 72% респондентів не знає про фразеологізми англійської мови, 18% знають менше ніж 10 ідіом, і тільки 10% з опитаних знають більше 10 ідіом; деякі студенти згадали їх з української та російської мов. На жаль, студенти рідко використовують фразеологізми й у рідній мові, а в англійській мові фразеологізми майже ніхто не використовує. Хоча респонденти вважають, що фразеологізми прикрашають англійську мову; на таке запитання 83% дали ствердну відповідь, 6% відповіли «ні»; 11% – не знають.

Проблема полягає в тому, що під час використання фразеологізмів виникає багато труднощів, наприклад, у перекладі, коли дослівний переклад фразеологізму або взагалі неможливий, або породжує недорікувату фразу. Ті студенти нефілологічного профілю, які вивчають сучасну англійську мову, часто не знають, у яких випадках під час спілкування можна використовувати той або інший фразеологізм, чи можна використовувати цю мовну одиницю у формальній або неформальній ситуації, чи доречно вона у конкретному випадку або чи є вона природною.

Незважаючи на те, що загальною тенденцією сучасної англійської мови є перехід до більш широкого використання фразеологізмів, питанню вивчення фразеологізмів сучасної англійської мови студентами нефілологічного профілю приділяється мало уваги, тобто фразеологічні одиниці не вивчаються студентами повною мірою.

Постановка завдання. Виходячи з вищесказаного, мета статті – розглянути фразеоло-

гізми сучасної англійської мови як засіб збагачення мовлення студентів нефілологічного профілю під час вивчення сучасної англійської мови.

Оскільки тема оволодіння фразеологізмами англійської мови студентами нефілологічного профілю ще недостатньо вивчена, то нашим завданням є: 1) дослідження теоретичного та практичного значення фразеологізмів під час оволодіння англійською мовою студентами нефілологічного профілю; 2) використання концепції дослідження фразеологічних полів під час оволодіння фразеологізмами англійської мови; 3) активне введення фразеологізмів у навчальні матеріали, що значно розширить можливості студентів урізноманітнити своє мовлення й удосконалити володіння сучасною англійською мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Починаючи із 40-х рр. ХХ ст., учені-лінгвісти досліджують фразеологізми за допомогою власних підходів, методологій досліджень, власних термінологій і класифікацій. Вагомим внеском у дослідження фразеології є праці Ш. Баллі, Н. Амосової, В. Виноградова, В. Телії, Л. Саркісової, Н. Курчаткіної, О. Супрун, О. Смірницького та ін. Істотний внесок у дослідження фразеології зробили українські лінгвісти М. Алефіренко, Я. Баран, М. Демський, А. Івченко, С. Коновець, І. Олійник, М. Сидоренко, Л. Саркісова, Л. Скрипник, В. Ужченко, Л. Авксентьев та ін. В англійській і американській лінгвістичній літературі найбільш значущими є роботи А. Маккая, У. Вейнрейха, Л. Сміта.

Унаслідок «молодості» фразеології як науки в учених-лінгвістів немає одностайного судження з приводу визначення фразеологізмів, їхніх характерних особливостей і співвідношення з різними частинами мови та безпосередньо класифікації. Беззаперечним є той факт, що це явище досить складне. Фразеологічний фонд сучасної англійської мови є настільки великий, що повне його дослідження не вклалося б у рамки цієї роботи. Тому пропонуємо використати методику тематичного підходу до вивчення фразеологізмів (Л. Олександрівська, В. Каплуненко, М. Семко, С. Серова, Ф. Філін, Ю. Шувалова та ін.), який спрямований на системне вивчення мовних явищ, розкриття внутрішніх зв'язків, що існують між одиницями поля. Такий підхід дозволяє говорити про тематичні класифікації фразеологізмів [7, с. 7].

Тематичний підхід до аналізу фразеологічного матеріалу знайшов практичну реалізацію

в лексикографічній практиці: тематичний принцип розташування фразеологізмів ми знаходимо в словниках В. Бала, В. Фрідеріха, П. Рогета. Проте всі вони мають оглядовий характер і не містять теоретичного обґрунтування.

Утворившись унаслідок багаторазового вживання в людському колективі, вирази поступово (часто поза волею самих носіїв) розширювали свої функції, набували нового змісту, їхнє вузьке конкретне значення замінилося ширшим, узагальнюючим. Разом із новим значенням ці вирази набували і якісно нових семантичних ознак, ставали якісно новими мовними одиницями [5, с. 61–65].

Для позначення фразеологізмів англійський лінгвіст Л. Сміт використав термін «ідіоми». Він писав, що слово *idiom* використовується в англійській мові для позначення граматичної структури сполучень, що є характерними для англійської мови, хоча дуже часто значення цих поєднань неможливо пояснити з граматичного та логічного поглядів [8, с. 95].

Отже, під фразеологізмами з погляду тематичної класифікації ми розуміємо такі стійкі комбінації слів, у яких у результаті ослаблення лексичного значення складових частин їхніх компонентів виробилося цілісне переносне значення. Також фразеологізми неможливо створити в процесі мовлення, вони існують у мові як готові одиниці. Цілісність переносного значення та стійкість конструкції (сталість контексту, у якому проявляється це значення) – це дві основні риси фразеологічної одиниці. Усі інші ознаки фразеологізмів (наприклад, образність, неперекладність на інші мови, морфологічна своєрідність та інші) являють собою додаткові риси, які характеризують більшість фразеологізмів, але не виражають їхню сутність.

Проведення досліджень фразеологізмів за тематичним підходом передбачає обов'язкове виділення семантичної домінанти або ядра, що є семантичним інваріантом поля, тобто узагальненим значенням, притаманним усім одиницям цього поля. Використовуючи це поняття, можна говорити про існування фразеотематичних полів (далі – ФТП) із тематично інваріантними ознаками. Тематичний інваріант визначається нами як загальна ознака тематичної (логіко-предметної) співвіднесеності для всіх фразеологізмів, яка присутня в семантиці кожної одиниці поля й виділяється емпіричним шляхом. Тематичний інваріант, що виконує інтегруючу функцію в складі ФТ поля, може бути надійною основою для об'єк-

тивного виділення та дослідження фразеологічних полів. Особливий акцент слід зробити на тлумаченні фразеологічного значення, яке залежить від лексичних компонентів фразеологізмів і повністю чи частково переосмислене їхнім значенням.

Досліджуючи конкретні ФТП, ми повертаємося до «першоджерела» – відроджуємо екстралінгвістичні обставини, що стали причиною виникнення образу, розкриваємо внутрішню форму фразеологізмів, установлюємо шляхи їхнього розвитку, взаємодію різних рівнів мови, тобто ми повертаємося до прямого, не переосмисленого словосполучення, до прямої номінації.

Необхідно зазначити, що більшість фразеологізмів створювалася народом, тому вони тісно пов'язані з інтересами та повсякденними заняттями простих людей, образами, якими мислить людина.

У величезному шарі фразеологізмів сучасної англійської мови ми можемо виділити такі ФТП, наприклад:

1) ФТП «людина та її характеристика»: *vall of fire* – дуже енергійна людина; *full of beans* – мати гарний настрій; *move up in the world* – бути успішною людиною; *a man of means* – заможна людина; *to be shorthanded* – той, що потребує допомоги; *to zip the lip* – не розмовляти; *to stretch the truth* – перебільшувати; *to have a green thumb* – мати хист до вирощування рослин;

2) ФТП «почуття й емоції»: *mixed feelings* – змішані відчуття (радість і засмучення з якогось приводу); *no hard feelings* – «Без образ!» (ніхто ні на кого не ображається й не тримає зла); *be as hard as nails* – «бути твердим як цвях», не мати співчуття до інших; *to carry the torch for* – бути закоханим в когось, можливо, не взаємно; *chip on your shoulder* – людина скривджена, глибоко нещасна або та, з якою поводяться негідно, не так, як вона на це заслуговує; *go to pieces* – «розлітатися, розбиватися на шматки», бути сильно пригніченим, розбитим (після втрати чогось або когось у край важливого в житті); *to be in a stew* – бути вкрай занепокоєним, приголомшеним із будь-якого приводу; *to be hopping mad* – бути дуже сердитим, злим, у нестямі від люті;

3) ФТП «час і години»: *like clock work* – робити все в один час; *not born yesterday* – «не вчора народився», людина, яку важко обдурити; *with a snap of the fingers* – дуже швидко; *high time* – уже час; *in no time* – умить; *to kill time* – байдикувати.

Отже, можна говорити про існування ФТ полів, під якими ми розуміємо сукупність фра-

зеологізмів, виділених на основі спільності їхньої логіко-предметної, екстралінгвістичної співвіднесеності. Об'єднання фразеологізмів за тематичною ознакою відображають об'єктивні угруповання предметів і явищ предметного світу на основі їхньої логіко-предметної, комунікативної спільності або презентують певну галузь знань.

Основою для системного аналізу одиниць ФТ поля є також тематичний індикатор, що має організаційно-диференційне навантаження в складі ФТП. Як тематичний інваріант, так і тематичний індикатор виконують двоєдину функцію в складі ФТ поля: вони є обов'язковими елементами в дослідженні ФТП.

Нами було проведено лексикографічне дослідження методом часткової вибірки з фразеологічних словників сучасної англійської мови за тематичним індикатором (далі – ТІ), під яким ми маємо на увазі лексично домінуючий компонент у складі фразеологізму, що вказує на приналежність до конкретного тематичного поля. ТІ є тематичним образним стрижнем фразеотематичної групи, який дозволив виявити закріплені за ними конотації.

1. ТІ «products and meal». Наприклад, *the apple of one's eye* – кохана людина; *go bananas* – божеволіти; *a piece of cake* – дуже легко щось зробити; *fishy* – підозрілий; *dutch supper* – частування, за якого кожен платить сам за себе; *mustard plaster* – прилиплива людина, «банний лист»; *call bread bread and wine wine* – називати речі своїми іменами; *meat-and-potatoes* – життєво важливий; *feed rumours (suspicion)* – давати привід чуткам, підозрам; *free lunch* – те, що отримано безкоштовно, «халява»; *easy meat* – легка здобич; *to sit above the salt* – займати високе положення в суспільстві; *coffee hour* – зустріч за чашкою кави для бесіди (зазвичай про жінок).

2. ТІ «numbers». Наприклад, *sixth sense* – уміти здогадуватися (мати шосте чуття); *at first sight* – перше враження; *of two minds* – нерішучий; *in seventh heaven* – дуже щасливий.

3. ТІ «colors». Наприклад, *out of the blue* – неочікувано; *blue-blooded* – аристократичне походження (бути «блакитної» крові); *true blue never stains* – справжнє золото не іржавіє; *black and blue* – в синяках; *in the black* – заможний; *in the red* – бути в боргу; *red-letter day* – щасливий, святковий, пам'ятний день; *the green light* – дозвіл на щось; *be in the limelight* – бути в центрі уваги; *yellow press* – жовта, бульварна преса; *golden oldies* – популярні пісні старих часів; *grey matter* – мізки;

сіра рідина; *whitewash the truth* – прикрашати, приховувати правду.

4. ТІ «zoons». Наприклад: *an alley cat* – бездомна кішка, нерозбірлива жінка (у плані стосунків); *as poor as a church mouse* – бідний як церковна миша; *a paper tiger* – здаватися сильним, але насправді бути слабким і незначним; *to make a mountain out of a molehill* – робити з мухи слона; *to serve as a guinea pig* – бути піддослідним кроликом; *the black sheep of the family* – біла ворона в родині; *to cast pearls before swine* – метати бісер перед свинями; *to back the wrong horse* – прорахуватися, помилитися, зробити поганий вибір; *a cat gets the one's tongue* – проковтнути язик, несподівано втратити мову, оніміти; *to have a tiger by the tail* – кидати виклик долі, спокушати долю; *to work like a dog* – плідно працювати; *a bookworm* – бібліофіл, той, хто любить читати; *chicken* – боягуз; *a sorucats* – людина, що не має своєї думки; *a nearly bird* – людина, що завжди в усьому перша.

5. ТІ «heart». Наприклад, *big heart* – великодушна, шляхетна людина «із великим серцем»; *goldhearted (heart of gold)* – добросердна людина; *heartless* – безсердечна, безжальна людина; *lighthearted* – безтурботна людина, якій «легко на серці»; *blackhearted* – злий, недобррозичливий; *sweetheart* – кохана людина (як звертання «любий, коханий»); *take to heart* – приймати близько до серця, хвилюватися; *after one's heart* – подобається, до душі, до смаку; *from the bottom of one's heart* – від усього серця, з глибини душі; *move heart* – розчулити; *lose heart* – упасти духом, зневіритися; *halfhearted* – нерішучий, несміливий, сповнений суперечливих почуттів; *heart free* – неодружений або незаміжня; не закоханий(-а); серце, відкрите для почуттів, відносин.

6. ТІ «home». Наприклад, *make yourself at home* – «відчувайте себе як удома»; *coming home to roost* – що посієш, те й пожнеш; *home truth* – «гірка правда» – незаперечні (часто неприємні) факти, які не хочеться визнавати; *homesick* – ностальгія за домом, за батьківщиною; *it's nothing to write home about* – нічого особливого, так собі; *home is where the heart is* – дім там, де твоє серце; *the lights are on, but nobody's home* – без царя в голові; *close to home* – зачепити чиїсь почуття, інтереси, зачепити за живе; *home free* – бути впевненим у майбутньому успіху.

7. ТІ «sky». Наприклад, *castles in the sky (build castles in the sky)* – будувати повітряні замки, нереальні мрії, плани, надії; *go*

sky-high – дуже високо, до неба; pie in the sky – рай на небі, щось утопічне, передбачувана посмертна нагорода за не оцінені здобутки; out of a clear blue sky – як грім серед ясного неба, раптово; the sky is the limit – «межа – тільки небо»; без кордонів; reach for the sky – бажати неможливого, прагнути чогось, «тягнутися до неба»; high as a kite / the sky – бути в стані сильного алкогольного або наркотичного сп'яніння.

Отже, фразеологізми з перерахованими ТІ є частково переосмисленими одиницями, які мають експресивно-емоційне наповнення. Ті з них, що повністю переосмислені, володіють яскравою образністю й емоційною експресивно-стилістичною конотацією.

Аналіз матеріалу тематичного індикатора свідчить про широкі можливості утворення фразеологізмів і є основою для переосмислення. Саме ознака переосмислення ускладнює оволодіння й використання в мові фразеологізмів студентами нефілологічного профілю, що вивчають сучасну англійську мову.

Для того, щоб правильно використовувати фразеологізми в мовленні, треба розуміти їхнє значення та знати, в якій ситуації доречний той або інший фразеологізм [6, с. 58]. Деякі фразеологізми сучасної англійської мови з перекладом, схожим з українськими й російськими аналогами, зрозумілі та не потребують відмінного володіння мовою. Інші ж фразеологізми є специфічними та не перекладаються дослівно. Дослівний переклад цих виразів лише заплутає, тому необхідно запам'ятати цілі вирази.

Для ефективнішого оволодіння фразеологізмами сучасної англійської мови студентами нефілологічного профілю нами розроблені такі рекомендації:

1) необхідно моделювати середовище «занурення», наближене до реальної мовної ситуації [3], створюючи умови спілкування, мотивувати студентів до використання фразеологізмів. При цьому має здійснюватися просто переказ тексту, в якому зустрічаються фразеологізми, а на продуктивному рівні студентам необхідно висловлювати власні думки із застосуванням відповідних фразеологізмів;

2) слід урахувати головний принцип відбору фразеологізмів із навчальною метою, тобто безумовну актуальність мовної одиниці для сучасної мовної свідомості, а також навчально-методичну доцільність обраних одиниць;

3) якомога частіше використовувати фразеологізми в комунікативних діалогах, з яких

студенти зможуть черпати необхідну лексику, а також навчатися правильно будувати фрази, які вони зможуть використовувати в мовленні. При цьому навички діалогічного мовлення кращі, ніж монологу, оскільки в реальному спілкуванні рідко доводиться виступати з довгими монологами;

4) рольові ігри з використанням фразеологізмів як активний засіб навчання іноземної мови дають можливість створити реальні ситуації, з якими студенти можуть стикнутися в житті. Використання рольових ігор на заняттях сприяє виробленню комунікативних умінь, можливості студентів активно використовувати мовний «запас» у спілкуванні іноземною мовою, варіювати таке спілкування, переносити засвоєні одиниці на інші ситуації [1, с. 8–10]. Практика показує, що активне ставлення студентів до процесу навчання іноземної мови сприяє підвищенню їхньої зацікавленості в сприйнятті матеріалу та досягненню більш високих результатів у навчанні, а також формує суб'єктивну мотивацію подальшого активного самонавчання [4; с. 7].

В умовах обмеженої кількості годин, виділених на вивчення іноземної мови у ВНЗ немовного профілю, ефективно засвоєння потрібних знань у багатьох випадках можливе лише в процесі самостійної роботи. Для «домашнього» самонавчання студентів нефілологічного профілю пропонуємо таке:

1) використовуючи тематичний підхід до вивчення фразеологізмів англійської мови за допомогою тематичних індикаторів, зробити вибірку фразеологізмів із фразеологічних словників і розподілити їх за фразеотематичними полями, виписуючи в окремий зошит або блокнот;

2) якщо вивчати напам'ять по 5–10 фразеологізмів на тиждень, то незабаром словниковий запас студентів нефілологічного профілю значно збільшиться, і англійське мовлення стане набагато яскравішим;

3) щоразу, натрапляючи на будь-який новий фразеологізм, необхідно записувати його в спеціальний зошит для фразеологізмів, а поруч писати приклад речення чи словосполучення із цим фразеологізмом;

4) для кращого запам'ятовування фразеологізмів англійської мови студенти мають складати власні речення із цими фразеологізмами.

Дуже ефективною під час оволодіння сучасною англійською мовою є організація навчального процесу з опорою на можли-

вості Інтернету, щоб студенти за завданням викладача здійснювали пошук інформації на англійськомовних професійних сайтах, а також для отримання міжкультурної інформації від першоджерела, використовуючи листування-діалог за допомогою e-mail [9, с. 47–51].

Якщо під час вивчення фразеологізмів сучасної англійської мови дотримуватися цих рекомендацій, то студенти нефілологічного профілю отримають максимальну користь і зможуть збагатити своє мовлення, збільшити словниковий запас, правильно висловлювати свої думки й щодня говорити англійською більш вільно.

Висновки з проведеного дослідження. Збагачення мови фразеологізмами є одним із найбільш дієвих засобів пізнання її системи, а також одним зі шляхів знайомства з національною культурою, національним характером і світоглядом народу – носія мови, яка вивчається.

Ті, хто вивчає англійську мову, часто відчують труднощі під час засвоєння фразеологізмів, які заважають адекватно зрозуміти сенс повідомлення, а перекладати їх досить складно. Особливого значення це набуває для студентів нефілологічного профілю під час вивчення сучасної англійської мови. Тому в цій статті ми намагалися дослідити теоретичне та практичне значення фразеологізмів, загальнотеоретичні питання класифікації фразеологічних одиниць із використанням концепції дослідження фразеотематичних полів і активного введення фразеологізмів у навчальні матеріали.

Подальша значущість дослідження обумовлюється можливістю практичного застосування цих рекомендацій для ефективного оволодіння студентами нефілологічного профілю фразеологізмами сучасної англійської мови, що не тільки поповнить словниковий запас студентів, але й сприятиме реалізації практичної мети ефективного навчання

іноземним мовам – оволодінню навичками живого спілкування та запобіганню появі мовного бар'єру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Балаева Л. Рольєвые игры в обучении иностранным языкам Л. Балаева // Англійська мова і література. – 2010. – № 3. – С. 8–10.
2. Баран Я. Фразеологія у системі мови / Я. Баран. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – 175 с.
3. Заболотська О. Актуальні проблеми методики викладання англійської мови / О. Заболотська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/1195/1/_1_doc.
4. Китайгородская Г. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам / Г. Китайгородская. – М. : МГУ, 1986. – 176 с.
5. Кунин А. Фразеологія современного английского языка / А. Кунин. – М. : Изд. Международные отношения, 1972. – 288 с.
6. Ніщик Р. Лінгвістичні передумови навчання майбутніх філологів. Уживання англійськомовних фразеологічних одиниць у говорінні / Р. Ніщик // Вісник КНЛУ. Серія : Педагогіка та психологія. – К. : 2012. – Вип. 21. – С. 56–64.
7. Пастушенко Л. Англійские фразеологические единицы в составе фразеотематического поля (на материале фразеотематического поля маринизмов) : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.05 «Германские языки» / Л. Пастушенко. – К., 1982. – 19 с.
8. Смит Л. Фразеологія английского языка / Л. Смит. – М. : Дрофа, 1998. – 158 с.
9. Тарнопольський О. Використання Інтернет-технологій у навчанні англійської мови для професійного спілкування студентів немовних спеціальностей / О. Тарнопольський // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – № 53, 2010. – С. 47–51.
10. Ярмоленко О. Сучасні технології у вивченні іноземної мови / О. Ярмоленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Yarmolenko.php>.
11. Англо-український фразеологічний словник / Уклад. К. Баранцев. – 2-ге вид., випр. – К. : т-во «Знання», КОО, 2005. – 1056 с.
12. Кунин А. Англо-русский фразеологический словарь / А. Кунин. – 4-е изд. – М. : Русский язык, 1984. – 944 с.